

КОЛЕСНИК Тетяна, завідувач кафедри цивільного, трудового права та права соціального забезпечення Донецького державного університету внутрішніх справ доктор юридичних наук, професор

НАЦІОНАЛЬНІ ТА МІЖНАРОДНІ ПІДХОДИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ БЕЗБАР'ЄРНОСТІ

Національна та міжнародна безбар'єрність спрямовані на створення доступного та інклюзивного середовища для всіх, з урахуванням різноманітних потреб та можливостей, включаючи людей з інвалідністю та інші групи населення.

Сьогодні українське суспільство стикається з численними викликами, оскільки різні групи з обмеженою мобільністю потребують повний та безбар'єрний доступ до освіти, зайнятості та працевлаштування. Актуальними залишаються питання формування безперешкодного життєвого середовища у публічному просторі, доступ до інфраструктурних об'єктів та надання адміністративних послуг. Згідно з останнім опитуванням ЮНІСЕФ, для 87% українців безбар'єрність стала однією з нових цінностей суспільства, 40% опитаних готові долучатися до створення безбар'єрності.

За останні п'ять років в державі вже зроблено певні кроки та розроблено інституції задля підвищення рівня інклюзивності українського суспільства, об'єднуючи зусилля з міжнародними партнерами. Зокрема, у 2020 р. наша держава стала учасницею міжнародного проєкту «Партнерство Біарріц», яке започатковане лідерами країн Групи семи (G7) – Канадою, Францією, Німеччиною, Італією, Японією, Великою Британією та США. Мета партнерства – консолідація зусиль у забезпеченні гендерної рівності, досягнення рівних прав і можливостей у суспільстві та відсутність обмежень за будь-якими ознаками [1].

Також принагідно відзначити, що внаслідок практичної імплементації положень програмних документів щодо інклюзії та безбар'єрності в ЄС ухвалено важливі ініціативи, зокрема:

- Європейський акт про доступність, який встановлює вимоги щодо доступності товарів і послуг та Положення про права пасажирів з обмеженою мобільністю;

- Директиву про доступність веб-сторінок, завдяки якій веб-сайти загального користування стануть доступнішими для людей з інвалідністю;

- зміни до програми Erasmus+ з метою забезпечення ліпшої мобільності для студентів і навчання впродовж життя;

- транскордонну директиву про охорону здоров'я;

- зовнішні дії щодо промоції державних програм і проєктів громадянського суспільства, підтримка зусиль урядів-партнерів щодо впровадження та моніторингу заходів з інклюзії / безбар'єрності [2, с.7].

Спільною рисою стратегічних документів європейських країн щодо інклюзії та доступності є їхній комплексний та інтегрований характер. Це

засвідчує, що кожна з окремих сфер охоплює певні питання, що логічно пов'язані з іншими сферами для забезпечення максимального системного впливу в цільовій галузі. З урахуванням українських реалій у формуванні безбар'єрного суспільства, безумовно значну роль відіграють зарубіжні практики: соціальна; економічна; громадянська; цифрова та універсального дизайну відповідної інфраструктури. Зазначені інклюзивні практики поступово апробуються в національній площині відповідно до законодавчої регламентації стратегічних векторів розвитку.

У 2021 році розпорядженням Кабінету Міністрів України було схвалено Національну стратегію із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року [3]. У березні 2025 р. Кабінет Міністрів України оновив Національну стратегію зі створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року та затвердив План заходів на 2025-2026 роки з її реалізації [4]. Ці документи забезпечують міцну основу для систематичного впровадження принципів рівного доступу та є потужною основою безбар'єрності в усіх сферах суспільного життя. Оновлена Національна стратегія охоплює 22 стратегічні цілі у шести напрямках безбар'єрності: фізичному, цифровому, інформаційному, суспільному, громадянському, освітньому, економічному. Ця Стратегія розроблена відповідно до принципів та інструментів методології управління, орієнтованого на результат, який спрямований на сталий, інклюзивний розвиток і забезпечення доступності та людиноцентричності у всіх сферах життєдіяльності суспільства, розв'язання наявних проблем та задоволення потреб різних суспільних груп шляхом виконання визначених завдань та досягнення поставлених цілей. План заходів на 2025-2026 роки містить 798 заходів що відповідають 110 завданням. Реалізацію окреслених заходів впродовж двох років забезпечить виконання понад 90 відповідальних виконавців серед органів влади та інших підприємств, установ та організацій. Зазначені національні та міжнародні підходи спрямовані на створення рівних можливостей для всіх членів суспільства, незалежно від їхніх фізичних, сенсорних, когнітивних чи мовних порушень. Вони базуються на принципах інклюзії, поваги до гідності та автономії особистості.

Слід констатувати, що під час повномасштабного вторгнення рф бар'єри лише загострилися і додалися нові. З урахуванням вище зазначеного сьогодні необхідна максимальна консолідація зусиль для реалізації Національної стратегії безбар'єрності. Потрібно розробити чіткі показники для моніторингу та оцінки ефективності програм доступності, проводити регулярний аналіз потреб цільових груп та забезпечити відповідний механізм зворотного зв'язку для регулярного коригування політики. Виконання цих завдань вимагає комплексного підходу та тісної координації зусиль усіх зацікавлених сторін: органів державної влади, місцевого самоврядування, громадських організацій, бізнесу, галузевих експертів, а також залучення міжнародних партнерів. Необхідно забезпечити чіткі механізми фінансування та розподілу відповідальності за реалізацію кожного компонента Національної стратегії створення безбар'єрного простору в Україні, враховуючи регіональні особливості та потреби громад –

це сприятиме створенню більш сталого та демократичного суспільства, в якому кожна людина матиме можливість повноцінно брати участь у суспільному житті.

Список використаних джерел

1. The Biarritz Partnership for Gender Equality. The Biarritz Partnership Summit. 2019. URL: <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/french-foreign-policy/french-g7-presidency/the-biarritz-partnership-for-genderequality/#:~:text=In%20Biarritz%2C%20the%20Heads%20of,and%20women%20around%20the%20world>
2. Створення безбар'єрного середовища та соціальна інклюзія: світовий досвід для України : аналіт. доп. / [Зубченко С. О., Каплан Ю. Б., Тищенко Ю. А.]. Київ : НІСД, 2020. 24с.
3. Національна стратегія із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року. Схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 р. № 366-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text>
4. Про затвердження плану заходів на 2025-2026 роки з реалізації Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 25 березня 2025 р. № 374-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/374-2025-%D1%80#Text>

КОВБАСЮК **Анатолій**, *старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки факультету № 2 Донецького державного університету внутрішніх справ*

ЗАПРОВАДЖЕННЯ СКАНДИНАВСЬКОЇ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУ ЯК ЕЛЕМЕНТ УДОСКОНАЛЕННЯ РЕФОРМУВАННЯ ПРАВООХОРОННОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Реформа та постійне системне удосконалення правоохоронної системи України є одним з ключових завдань держави в процесі утвердження демократичного ладу, зміцнення верховенства права та захисту прав і свобод людини. Зміни, які відбулися після Революції Гідності, зокрема з прийняттям Закону України «Про національну поліцію» [1], стали відповіддю на багаторічну кризу довіри до правоохоронних органів, низьку ефективність їх діяльності, а також високий рівень корупції та політичної заангажованості. Одним із головних показників успішності реформ є рівень довіри громадян до поліцейських структур.

В рамках реформування правоохоронної системи, 23 серпня 2018 року наказом Міністерства внутрішніх справ України № 706 було затверджено Концепцію запровадження в діяльності органів та підрозділів Національної